

ACC. N:R **M. 15575**: 1-2.

Landskap: *Skåne* Upptecknare: *Gustaf Appelberg, Malmö*
Härad: *N. Åsbo* Berättare: " " "
Socken: *Oderljunga* Berättarens yrke: *f. d. ämneslärare*
Uppteckningsår: *1961* Född år *1878 i Oderljunga*

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Jordhus. s. 1-2.

LUF 116.

28/4-61.

JORDHUS.

Hus med väggar av jord eller lera utan någon bärande träkonstruktion förekomma icke i Oderljunga eller angränsande socknar. I denna del av Skåne är det utpräglad sand- och grusjord, lera finns icke, och det skulle icke alls gå att bygga upp en vägg av denna sorts jord. Möjligen skulle detta kunna ske, om man använde fuktiga grästorvor, men efterhand som dessa torkade, skulle sand och grus i dem rinna bort och endast gräsrötterna i bästa fall bli kvar. Att sådana väggar skulle kunna bära upp bjälklag och takstol anser jag uteslutet.

på sådana orter däremot, där fet lera finns tillgänglig, kan jag tänka mig, att man kan forma den som en sorts tegel och låta dessa soltorka och hårdna, varefter de kanske kunde användas för att bygga upp en vägg, men jag ^{kan} inte tro, att en sådan vägg skulle kunna bära upp bjälklag och takstol i huset någon längre tid utan bärande träkonstruktion.

Här på orten förekomma emellertid hus, särskilt stallbyggnader för husdjuren, där väggarna sakna träkonstruktioner. Väggmateria-

Luz 116

let utgöres av natursten i större och mindre block med murbruk emellan blocken. Väggarna fogades och rappades med kalk- eller cementbruk.

På 1880-talet gjordes här i socknan ett försök att delvis ersätta det dyrbara trävirket i väggarna med torv. En mycket fattig familj, som behövde bostad, lyckades komma över litet sekunda timmer, som nöd- torftigt räckte till att bilda stommen i ett litet hus. I sådana hus bildades själva väggen genom att man antingen infogade 2 tums eller tjockare plankor mellan stolparna eller också spikades in- och utvändig- digt på stolpar och löshult bräder, vanligen 2 tums. Att skaffa sådant material till väggarna hade inte familjen råd, varför de gjorde själva väggarna av vanlig bränntorv. Denna "skars" i torvmossen medelst skarpa spadar i rektangulära stycken och torkades samt kunde därefter ganska lätt läggas upp mellan stolpar och löshult och bilda en sorts vägg. Familjen bodde åtskilliga vintrar i detta hus, som nog ändå var ganska dragigt. Torvväggen kunde icke tapetseras, så rummet såg ganska under- ligt ut. Efter hand lyckades familjen skaffa tunna bräder, som spika- des utanpå torvväggen in- och utvändigt. Något annat försök att använ- 2 da torv som väggmaterial har jag icke hört talas om.